

Ale hällis

165 Seto naka õks no poissi seletämmä,
Ale-veljä arotamma!

Kui oll´ õks tuu vell´o väikene,
maah mar´ asuurukõnõ,
170 olli õks tä terräv kui terä,
oll´ muudsa kui muna.

Ale õks sis imme helläkeist,
vell´o maamat, mar´akõist –
kui hoit´ õks tä Alet väikost,
kasvat´ üles kanasõst,
175 kanna õks tä hõste kasvatõlli,
üsäkirja ülendelli.

Ime õks kõõ kukut´ koolilatsõst,
hüpät´ paprõpainutajast.

Esi õks tä lausi meelestäni,
180 uma meele poolõstani:
“Midä ajat õks sa nahalda jutto,
sõkut sõrmilda sõnno?
Vaesus õks meil lasõ-i kuule valla^q,
oht klasse kallutõlla!”

185 Ime jälke õks sis ütél´: “Ts´uu-ts´uu!”,
maama lüülät´: “L´uu-l´uu!
Ts´uu õks mul, ts´uu ts´urakõist,
l´uu-l´uu latsõkõist,
190 ts´uu õks jal, ts´uu suurõbast,
pisokõsõ pikebäst!

Kasu^q õks jal mullõ kar´usõst,
vinnü^q vitsavõtijast,
kitsõ õks kinnipandjast,
lamba lauta laskjast!
195 Kulda saa-i õks su´st suka kudajat,
hõpõvitsa heitjat.”

Ime õks sis laul´, esi ütél´,
kurval meelel kul´tatõlli:
“Jummal tiid õks üts jumalakõnõ,

200 Mari madalakõnõ,
küll om õks mul huul´ hoitõh,
om kaiho kasvatõh –
ese saadõ^q õks vaest jala pästjast,
ime silmä tsuskajast.

205 tuu saasõ õks vaest mullõ hoitmast,
saasõ kaalah kandmast?”

Ime jälke õks sis laul´ nal´alaula,
leinäsõnno leelotõlli:
“Ts´uu õks jal ts´uu, surma kirvõs,
210 l´uu-l´uu, liiva lapjo,
surma mine^q õks no kirvõs suurõbast,
liiva lapjo lahehepast!”

Esi õks jal pliksõ, pidi illo,
tougas´ turbasõnakõise:
215 “Koolõ^q õks no, koolõ^q, kungi ts´ura,
jätä^q mullõ nirdsu-närdsu^q!”

Ese õks sis salli-s ime laula,
kulla koolusõnakõise –
ese õks sis rutto ar süändõ,

220 tätä viländ ar vihasto.

Esi olli õks tä vali vann´mahe,
käbehehe käriseemmä,
esi õks tä vannõ, esi ütél´,
kost´ sõna kur´al meelel:

225 “Üts om õks mul poiga ütsäst,
kalamaimi katsast –
tuugi annat õks ar, kuri, sa koolulõ,
kalg´ ime kalmo saadat!”

Esi õks tä kobõ naase kossõ,
230 vahalatvo vandsutõlli.

Naane õks sis ütél´: “Turak, tus´o,
rutto rummal meelekene!

Õga õks taa ull´ arvo saa-i,
õga turak nummõrd tunnõ-i:

235 õga võta-i õks taa Kuul pakutot,
pakutot, ängätõt!

Õga õks joht Kuul siiä tulõ-i,
õga Katsk meele kallu-i –
meil omma^q õks kõik olidsõ^q ussõ^q,

240 saina^q saviga paigado^q,
Kuul salli-i õks naid usse olitsit,
taha-i saino savitsit!

Om õks taa Koolul sääne hopõn,
virvel sälah sääne vikat:

245 hopõn om õks täl valgõ kui lumi,
vikaht illos kui vesi.

Oo õks tuud kurja Koolukõist,
pääle kalgõ Kadsokõist!

Siiä tulõ õks kui toonihobõsil,
250 liit liiva-verevil,

kui astus õks tä mi akna ala,
piirus peräpaja ala,
tooni õks sis hopõn turnaskõllõs,
kallis ratso kaabatõllõs,

255 sälgä õks sis satas savinõ sain,
pääle oiuss olinõ uss,

sis pakõ õks ar Kuul pall´o maad,
Katsk lätt õks ar väega kavvõndõhõ.

Timä pakõ õks sis suurdõ suuho,
260 lätt lakja laandõ,

sinnä õks tä hukkas hüä hobõsõ,
kalle ratso kaotõllõs,
timmä õks sis vikaht suuho vidä,
ravvariist rampõ ala.”

265 Ale õks sis esse helläkeist,
timmä, tätät, tähekeist!

Ale olli õks küll ese aho pääl,
kuri tätä kumo pääl,
aavetsit õks tä kullõl´ aho pääl,
270 kurjo sõnno kumo pääl,

esi toppõ õks tä piipo tubakot,
piibu piki pitsitelli.
Pääle õks tä süüt´ umma pääd,
umma kõtto kõhrtsõlli.

275 Kuri ütél' õks sis sõna korgõst,
vihhas' miis virussõlt,
as'ast nakas' õks tä arvo saamahe,
pand' juundõ naase jutu:
“No kuulõ^q õks, mu naane Nat'okõnõ,
280 kabõhine Kat'okõnõ,
no anna^q õks sa mullõ andest,
pallõ pall'o uskvast –
innestä õks ma pessi ilm-as'anda,
ullil tojol tossutõlli!
285 Süä om ka õks küll kipõ kui kikas,
tojo turril tuulispää,
uh'a^q olli^q õks mul nõrka unõhtunu^q,
olli^q rippa ripsahunu^q,
selle tei õks ma ilma-ilotohe,
290 tei kogone kur'astõ.
Toona mullõ ka õks ütél' üts miis,
kats-kolm kadsatõlli^q:
“Õga taha-i õks ka susi ängätõt,
süü-i pall'o pakutut –
295 susi õks ka suud ammutõlli,
repän kiilt keerätelli.”
Ese astõ õks sis maalõ aho päält,

kiird' maalõ keresselt,
lahehehe õks sis tull' lavva mano,
300 tahehehe taari mano.
Sis seivä^q õks jal üteh süüm-aigo,
peivä^q perehvaat'kat.
Talo- jäi õks sis –poig tasatsõst,
jäi vaenõ vagatsõst,
305 tasatsõhõ õks sis tekk' talotüüd,
tekk' vaenõ vagahuistõ.
Ale oll' õks jal armas latsõkõnõ,
kallis imelä kasuno:
õga olõ-s õks tä kuri ikmahe,
olõ-s kipõ kiusamma,
310 Ale oll' õks küll hällüh hüä lats,
kabloh kallis kanakõnõ.
Ale kasve õks küll põhuh kui põrss,
olge seeh kui utepoig,
315 sirgo õks tä üles kui siin,
puhmu all kui porovik.
Ime võtt' õks küll üül üte voori,
vagatsõhe vaakmalda,
imel olõ-s õks joht käsi hällü küleh,
320 sõrmõ^q kaplo kaalal.